

40. Urheilu- ja ulkoiluvirasto

Kansliatoimisto. Vuoden 1972 päättyessä toimistossa oli 10 vakinaista viranhaltijaa sekä neljä työsuhteessa olevaa kuu-kausipalkkaista toimihenkilöä. Toimiston päällikkönä toimi sihteeri, lakit.lis. Pentti Mäkelä ja konttoripäällikkönä ekon. Pekka Helle.

Kansliatoimiston pitämään viraston diaariin kirjattiin kertomusvuonna 2 459 saapunutta ja 404 lähtenyttä kirjettä.

Viraston 12 viranhaltijalle myönnettiin sairauslomaa yhteensä 168 päivää ja 227 työntekijälle yhteensä 4 194 päivää. Kertomusvuoden aikana sattui 48 tapaturmaa, joista aiheutuneet 567 lomapäivää eivät sisälly em. lukuihin.

Viraston 18 autoa ajoivat yhteensä 354 477 km ja 17 viranhaltijaa tai työntekijää, joilla oli oikeus oman auton käyttämiseen virkatehtävissä, suorittivat virka-ajoa 98 927 km.

O h j a u s t o i m i s t o s s a oli kertomusvuoden aikana yksi vakinainen viranhaltija. Ympärivuotisessa työsuhteessa oli 16 henkilöä, joista 11 henkilöä toimi päätoimisena liikunnanohjaajana. Kausi- ja kurssiohjaajia oli opetustehtävissä vuoden aikana 70.

Toimistopäällikkönä toimi voimistelunopett. Aino Numminen.

Ohjaustoimintaa järjestettiin maksullisesti kausi- ja kurssiluontoisena eri toimintamuodoissa sekä lisäksi kaikille vapaana, avoimena neuvonta-, informaatio- ja tempausluontoisena. Toiminnan painopiste oli kuntoliikunnan palvelutarjonnassa, jota järjestettiin henkilökohtaiseen fyysisen kunnon mittaukseen perustuvana ohjelmointina kuntosaleissa sekä kuntovoimistelu- ja -ryhmäharjoitteluna. Uutena liikuntapalveluna käynnistyi vuoden alussa kuntovoimistelu-, retki- ja uintitoiminta 60 vuotta täyttäneille. Toimintasuunnitelman oli edellisen vuoden syyskautena valmistanut työryhmä, jossa olivat ohjaustoimiston, terveydenhoitoviraston ja huoltoviraston edustajat. Lasten uimaopetustoimintaa jatkettiin edellisena toimintavuotena aloitetun kurssipalvelujärjestelmän mukaisesti uimahalleissa. Kurssit suunnattiin kansakoulujen kautta koulujen I-luokkien uimataidottomille oppilaille, jotka kouluopetuksen puitteissa eivät saaneet perusuimataidon opetusta.

Kuntoryhmätoiminta, joka tapahtui säännöllisenä harjoitteluna kaksi kertaa viikossa, jaettiin kolmeen erilliseen kauteen: kevätkausi, kesäkausi ja syyskausi. Toiminnan laajuutta kuvaa seuraava taulukko:

	Ohjaajia	Ryhmä	Osanottajia	Ohjauskertoja
Naisten kuntovoimistelu	24	59	2 388	1 300
Miesten kuntoryhmä	17	43	792	1 037
Yhteensä	41	102	3 180	2 337

(ed. v. 3 970)

Kuntosalitoiminta. Uudessa Koskelan kuntokeskuksessa, josta vuokrattiin tiloja Helsingin Invalidien yhdistykseltä, aloitettiin kuntosalitoiminta syyskaudella. Toimintaa

järjestettiin viidessä palvelukohteessa kahdessa erillisessä jaksossa (kevät- ja syysjakso) viikottaisesti toistuvana ohjattuna harjoitteluna. Toimintaa kuvaa seuraava taulukko:

Kuntosali	Ohjaajia	Osanottajia			Ohjauskertoja
		naisia	miehiä	yhteensä	
Stadion	3	1 293	781	2 074	1 344
Yrjönkatu 21	2	915	419	1 334	812
Kontula	2	688	554	1 242	852
Pirkkola	2	554	391	945	593
Koskela (syysk.)	1	108	—	108	78
	Yhteensä 10	3 558	2 145	5 703	3 678

(ed. v. 5 857)

60 v täyttäneiden kunto- ja liikuntapalvelu. 60 v täyttäneille järjestetty ohjattu kuntotoiminta käsitti kuntovoimistelun, retkitoiminnan ja erilliset eläkeläisten uintivuorot. Ohjaajina toimivat päätoimiset liikunnanohjaajat. Kuntovoimistelun osallistujilta vaadittiin lääkärintarkastus ennen harjoitteluun osallistumista. Kausimaksu oli 5 mk. Retkillä tutustuttiin Luukkaan ulkoilualueeseen ja oh-

jaustoimiston eri toimintakohteisiin. Eläkeläisten erillisiä uintivuoroja oli Urheilutalon uimahallissa kerran viikossa ja Koskelan kuntokeskuksen uimahallissa kahtena päivänä viikossa. Uintimaksu oli helsinkiläisiltä kansaneläkkeensaajilta 1.50 mk.

Toimintaa kuvaavat seuraavat osanottajaluvut:

paikka, kohde	kuntovoimistelu osanottajamäärä		retket osanottajamäärä	
	naisia	miehiä	naisia	miehiä
Stadion	113	71	42	22
Yrjönkatu 21	147	15	32	19
Pirkkola	29	42	24	12
Kontula	60	53	15	9
Koskela	76	32	17	12
Kumpula	15	—	—	—
Luukkaa	—	—	15	8
	Yhteensä 440	213	145	82

Urheilutalossa kävi n. 7 000 ja Koskelan kuntokeskuksessa n. 1 100 henkilöä uintikauden 1.9.—31.12. aikana.

Talvikauden kurssi- ja ohjaustoiminta. Pu-jottelun peruskursseja järjestettiin neljässä eri koulutusrinteessä. Niihin otti osaa yhteensä 193 oppilasta, jotka suorittivat 10 opetustuntia käsittävän kurssin. Ohjaustehtäviä hoiti kahdeksan alppihihdon opettajaa. Em. pu-

jottelukursseista oli 14 aikuisten kurssia ja neljä koulunuorison kurssia, jotka järjestettiin urheiluloman aikana.

Taitoluistelukurssit sijoitettiin Pirkkolan tekojäradalle joului- ja hiihtolomajaksoihin.

Pikaluistelun ohjauksen hoiti Helsingin Luistinkiitäjät Pirkkolan radalla. Mäenlaskun ohjauksesta vastasi Helsingin Hiihtoseura, joka hoiti myös mäkien kunnostuksen.

Kurssimuotoinen toiminta

Ohjauskohde	Kurssi- paikkoja	Kurssien luku- määrä	Ohjaus- kertoja	Osan- ottajien määrä
Pujottelu	4	18	144	193
Taitoluistelu ..	1	4	22	185

Avoin toiminta

Ohjauskohde	Ohjaus- paikkoja	Ohjaus- kertoja	Osan- ottajien määrä
Mäenlasku	5	104	86
Pikaluiستelu	1	10	80

Ohjattu ulkoilu ja retkeily. Kertomusvuoden aikana järjestettiin kahdeksan opastettua talvi- ja 17 kesäretkeä ja tilaisuutta. Osanottajia oli yhteensä 5 340. Retkien järjestäjinä toimivat edelleen Helsingin Latu, Helsingin Matkailuyhdistys ja Helsingin Työväen Retkeilijät. Ohjaustoimisto edusti kaupunkia Tahkon Hiihdon sekä Seitsemän Veljeksien hiihdon ja vaelluksen järjestelytoimikunnissa sekä hoiti yhteistoiminnan edellyttämät järjestely- ja informaatiotehtävät.

Tantsut. Kesäkauden aikana järjestettiin kuusi tantsutilaisuutta yhteistoiminnassa Seurasäätiön ja seitsemän kansantanssijärjestön kanssa. Tantsujen ohjelmaan kuului kansantanssiesityksiä, soittokunnan ja kuoron konsertteja, yleisön ohjattuja tansseja, leikkejä, kilpailuja ja yhteislauluja. Tantsutilaisuuksissa oli yleisöä yhteensä 4 000 henkilöä.

Uimakoulu- ja hengenpelastustyö. Keväällä ja kesällä suunnattiin uimaopetus lähinnä uimahalleihin ja allasuimaloihin. Tällöin tarjottiin kansakoulujen I-luokkien oppilaille ensisijainen varausoikeus kurssille. Kurssimaksu oli 5 mk. Kurseja pidettiin aikana 17.4.—18.8. Yrjönkadun, Pirkkolan, Kontulan, Topeliuksenkadun, Helsinginkadun, Lauttasaaren Yhteiskoulun, Koskelan kuntokeskuksen ja Hotelli Haagan uimahalleissa sekä Uimastadionilla ja Kumpulan uimalassa yhteensä 161. Halliurimakursseilla oli osanot-

tajia 2 714. Ohjaajina toimivat ohjaustoimiston päätoimiset liikunnanohjaajat. Lisäksi järjestettiin uimakoulutoimintaa 10 ulkorannalla 370 lapselle. Opetustehtäviä hoitivat rantojen uimavalvojat. Hengenpelastusnäytöksiä ja -harjoitustilaisuuksia järjestettiin kesän aikana 21. Lapsille järjestettyjä uimakursseja oli yht. 177, joilla oli 3 052 osanottajaa.

Aikuisille järjestettiin uimaopetusta sekä Uimastadionilla että Kumpulan uimalassa. Uimakursseihin otti osaa 237 henkilöä, joista uimataidon saavutti n. 50%. Kurssimaksu oli 30 mk. Lisäksi pidettiin Pirkkolan, Yrjönkadun ja Kontulan uimahalleissa keuhkokuumevuoden aikana 35 kurssia, joista kukin kurssi käsitti 10 opetuskertaa. Kurssilla oli osanottajia yht. 487. Uimakurssimaksu oli 30 mk henkilöltä. Ohjauksesta huolehtivat ohjaustoimiston liikunnanohjaajat.

Nuorison urheilu- ja palloilukoulut. Urheilun ja palloilun opetusta annettiin alkeis- ja jatkoryhmissä 7—16 -vuotiaille. Opetus oli maksutonta. Koulutustoimintaa järjestettiin 11 eri kohteessa siten, että aikana 5.—26.6. oli toimintaa Lauttasaaren, Pihlajamäen, Tapanilan, Kontulan ja Vuosaaren urheilukentillä sekä aikana 5.6.—10.8. Pirkkolan ja Käpylän urheilupuistoissa, Töölön pallokentällä sekä Laajasalon, Pakilan ja Vartiokylän urheilukentillä.

Urheilu- ja palloilukouluissa toimi 14 ohjaajaa ja niissä kävi kesän aikana n. 3 000 lasta.

Tenniskurssit. Kiinnostus tenniskursseja kohtaan jatkui edelleenkin voimakkaana. Kurseja järjestettiin Velodromin, Pirkkolan, Vartiokylän, Lauttasaaren, Pihlajamäen ja Mustikkamaan urheilukentillä, joilla opetustehtäviä hoiti 13 kurssiohjaajaa. Lisäksi järjestettiin Pirkkolassa erillinen nuorisokurssi. Osanottajien määrä 65 kurssilla oli 1 100.

Nuorten leiritoiminta. Helsinkiläiset urheilua ja muuta liikuntatoimintaa harjoittavat järjestöt järjestivät aikaisempaan tapaan kesäleirejä nuorisojäsenilleen. Kaupunki tuki

leirejä avustuksin ja pyrki valvomaan niiden tasoa suorittamalla seitsemän tarkastusta. Osanottajia leireillä oli yhteensä 934.

Tiedotus-, julkaisu- ja suhdetoiminta. Käytännöllistä tiedotustoimintaa ja esitelevikkiä sekä henkilökohtaista tiedotuspalvelua päästiin ratkaisevasti parantamaan elokuun puolivälissä, sillä 14.8. avattiin Yrjönkadun uimahallin tiloissa ala-aulan vieressä sijaitseva Liikuntapalveluasema, joka oli yleisön käytettävissä päivittäin klo 10—13 ja 14—17. Liikuntapalveluasema jakoi tietoa viraston palveluista ja toimi kausi- ja kurssipalvelujen myynti- ja vastaanottoasemana. Lisäksi urheilu-, ulkoilu- ja liikuntakysymyksissä annettiin tietoja ja jaettiin esitteitä myös järjestöjen, urheiluopistojen ym. yhteisöjen palveluista näiden lähettämien esitteiden ja materiaalin sallimin mahdollisuuksin. Liikuntapalveluun tuli aikana 14.8.—31.12. 2 053 puhelua ja asiakaskäyntejä oli n. 2 000. Liikuntapalvelun hoitajana toimi tiedotusneuvoja.

Ohjaustoimisto hoiti kertomusvuonna urheilu- ja ulkoiluviraston informaatiotoiminnan muilta osin pääasiassa entisin muodoin. Erilaisia viraston laitoksia, urheilu- ja ulkoilu-

lualueita, ohjattua toimintaa ja tempauksia esitteleviä taitelehtisiä, tiedotekortteja, karttoja ja ohjelmia julkaistiin ja jaettiin yleisölle suomen- ja ruotsinkielisinä 229 300 kpl.

Kouluille, järjestöille ja eri yhteisöille lainattiin audiovisuaalista materiaalia, josta mainittakoon kuusi äänitettyä 16 mm:n filmiä ja diakuva-arkisto, joka oli ahkerassa käytössä.

Sanomalehdistön välityksellä informoitiin yleisöä sekä maksetuin ilmoituksin että ajankohtaisin uutisin. Kallion virastotalon henkilökuntalehteen toimitettiin »Kuntosanomia».

Lisäksi ohjaustoimisto järjesti erilaisia informaatiotilaisuuksia mm. eri kunto- ja kurssiryhmiä ja ohjaajille ja kävi järjestöjen ja liikelaitosten sekä radion ja TV:n tilaisuuksissa selostamassa urheilu- ja ulkoiluviraston toimintaa. Vanhustenviikon näyttelyyn 1.—7.10. annettiin esitteitä, karttoja ja toimintaohjelmia yleisölle jaettavaksi.

Urheilun ja muun liikuntatoiminnan tukemiseen varattujen määrärahojen jakaminen järjestöille ja yhteisöille. Ohjaustoimisto suoritti lautakunnan toimesta myönnettyjen seuraavien määrärahojen esittelyvalmistelut:

Tarkoitus	Määräraha mk	Avustuksen saajia
Urheilu- ja muuta liikuntatoimintaa harjoittavien seurojen työn tukeminen	460 000	224
Urheilun piirijärjestöjen toiminnan tukeminen	70 000	7
Urheilua ja muuta liikuntatoimintaa harjoittavien seurojen nuorten leiritoiminnan tukeminen	15 000	24
Kaupungin virastojen ja laitosten liikuntatoiminnan tukeminen	10 000	39
Kansainvälisten kaupunkiotteluiden ja näyttösten järjestäjien tukeminen	15 000	5
Yhteensä	570 000	299

Teknillinen toimisto hoiti lautakunnan hallinnossa olevien alueiden, rakennusten, laitosten ja laitteiden kunnossapito- sekä perusparannustöiden rakennuttajatehtävien teknillisuonteiset asiat, antoi viraston osastoille ja toimistoille teknillistä asiantuntija-apua sekä huolehti ko. tehtävien yleis- ja erityisvalvonnasta.

Toimiston henkilökuntaan kuului insinööri, kaksi rakennusmestaria sekä toimistoapulainen.

Toimiston päällikkönä toimi insinööri Timo Tiihonen.

Teknillisen toimiston toimesta lähetettiin kertomusvuoden aikana neljä tarjouspyyntöä kaikkiaan 30 toiminimelle. Tehtyjä piirus-

tuksia merkittiin diaariin 36 ja työtilauksia tehtiin 20. Saatujen tarjousten perusteella tehtiin kertomusvuoden aikana kaikkiaan neljä urakkasopimusta. Tilausten pohjalta hoidettiin ja valvottiin teknillisen toimiston toimesta 20 työtä, laskutusmäärältään n. 400 000 mk. Valvottavina olleissa työkohteissa pidettiin kaikkiaan 17 työmaakokousta.

Teknillinen toimisto suoritti lisäksi edellisen vuoden aikana tehtyjen urakkasopimusten mukaisten, laskutusmäärältään n. 700 000 mk:n töiden valvonnan sekä osallistui viraston eri osastojen omalla työvoimalla suorittamien kunnossapito- ja perusparannustöiden tekniseen neuvontaan ja avustamiseen.

Urheiluosasto

Henkilökunta. Osaston palveluksessa oli kertomusvuoden lopussa 12 viranhaltijaa. Yksi virka oli avoinna. Työsuhteisen henkilökunnan määrä oli korkeimmillaan heinäkuussa eli 335 henkilöä ja alimmillaan marraskuussa eli 192 henkilöä.

Osastopäällikkönä toimi voimistelunopettaja Esko Numminen.

Ulkourheilulaitokset. Urheiluosaston vuoden 1972 aikana kunnostamat kentät ja muut ulkourheilulaitokset olivat seuraavat:

Ulkourheilulaitokset	Lukumäärä
Yleisurheilukenttiä	15
Jalkapallo »	
ruohopintaisia	31
hiekkapintaisia	36
Pesäpallokenttiä	11
Koripallo »	28
Lentopallo »	62
Palloilu » (korttelikenttiä)	16
Tennis »	
massapintaisia	19
asfalttipintaisia	32
Ratsastuskenttiä	3
Pyöräilyratoja	1
Jousiammuntaratoja	1
Hypyrimäkiä	
kiinteitä	11
putkirakenteisia	3
Pujottelurinteitä	4
Kelkkämäkiä	3
Luistinratoja	58
Purupolkuja	4
Maaumaloita	2
Uimalammikoita	1
Uimarantoja	17
Voimistelualueita	1

Luistinratojen yhteinen pinta-ala oli 332 000 m². Kaupungin ratoja oli kaikkiaan 88. Jääkiekkokaukaloita oli 27. Viitoitettuja hiihtolatuja oli 280 km ja ulkoiluteitä 50 km, joista 26 km oli valaistu.

Ulkourheilulaitosten arvioitu kokonaiskäyttö kertomusvuonna oli seuraava:

Kesäkauden aikana

	Henkilöä
Urheilukentät	1 881 000
Uimalat	980 000

Talvikauden aikana

Luistinradat	1 951 000
------------------------	-----------

Ulkourheilulaitosten käyttö eri urheilumuotoihin kertomusvuoden aikana oli seuraava:

K e s ä k ä y t t ö

Urheilumuoto	Pääsymaksulliset kilpailut	Yleisöä	Pääsymaksuttomat kilpailut	Yleisöä	Varatut harjoitustunnit	Käyttö varatuilla tunneilla
Yleisurheilu	4	2 100	343	41 046	100	1 890
Jalkapalloilu	88	34 282	3 909	161 965	5 100	104 194
Koripalloilu	—	—	35	755	771	2 651
Käsipalloilu	—	—	13	400	31	240
Lentopalloilu	—	—	252	8 876	3 540	35 142
Maahockey	—	—	36	1 230	32	316
Pesäpalloilu	21	11 937	421	11 850	702	7 460
Pyöräily	1	500	42	3 200	122	2 400
Tennis	—	—	—	—	14 563	43 270
Uinti, uimaanäytökset ja vesipalloilu	2	1 122	53	600	—	—
Koiraurheilu	3	2 200	4	20	—	—
Ratsastus	8	270	—	—	—	—
Muut tilaisuudet	29	25 650	46	10 450	43	1 462
Yhteensä	156	78 061	5 154	240 392	25 004	199 025

T a l v i k ä y t t ö

Curling	—	—	—	—	71	191
Jääkiekkoilu	2	450	778	69 295	3 053	52 382
Jääpalloilu	9	2 320	160	11 640	122	1 682
Kaukalopalloilu	—	—	258	7 383	412	5 231
Hiihto ja mäenlasku	1	—	15	920	—	—
Pikaluistelu	—	—	23	1 870	108	2 155
Taitoluistelu	—	—	2	50	265	4 670
Talvijalkapalloilu	—	—	582	20 830	302	7 360
Muut tilaisuudet	1	860	14	3 975	—	—
Yhteensä	13	3 630	1 832	115 963	4 333	73 671

Urheilukentillä, uimaloissa ym. järjestettiin vuoden aikana yht. 7 155 kilpailu-, näytös- ja muuta tilaisuutta.

Maa-uimaloissa kävi kertomusvuonna yhteensä 459 706 henkilöä, josta määrästä Ui-

mastadionilla kävi 301 818 ja Kumpulassa 157 888 henkilöä.

Kertomusvuoden aikana olivat käytettävissä samat sisätoimintatilat kuin edellisnäkin vuonna.

Eri tilojen käyttömäärät:

Tilat	Harjoitustunteja	Harjoittelijoita	Kilpailuja
C-Messuhalli	2 179	32 920	278
Kumpulan uimala	1 865	11 232	2
Pirkkolan urheiluhalli			
pallotiluhalli	2 098	32 296	331
uimahalli	204	394 048 ¹⁾	31
voimailusali	694	5 560	—
Ruskeasuon urheiluhallit	13 476	102 903	721
Stadionin itäsivun salit	6 110	74 960	56
Soutustadion	1 920	1 813	—
Yrjönkadun uimahalli			
uimahallit	988	165 779 ¹⁾	—
urheiluhalli	3 263	37 983	—
Yhteensä	32 797	859 494	1 419

Uudisrakennustöitä suoritettiin kertomusvuonna seuraavasti: suuren tekojääradan maastotöiden aloittaminen Oulunkylän urheilupuistossa, nurmialueen rakentaminen Talin ja Siltämäen urheilupuistoissa, ulkoilutien valaistuksen rakentaminen välille Viilarintie—Myllymestarintie, viraston keskusvaraston alueen raivaus ja täyttötöiden aloittaminen sekä Etelä-Haagan urheilukentän pukusuojan rakentaminen.

Perusparannustöitä suoritettiin seuraavasti: Humalluodossa Merimelojien majan lattian peruskorjaus ja rakennuksen rungon oikaisu, kolmen jääkiekkokaukalon rakentaminen jääkiekkokentille, jääkiekko- ja pallotilukentän valaistuksen rakentaminen Pitäjänmäen lähiökentälle, Meilahden urheilupuiston pesäpallokentän, Kaisaniemen kentän vanhan pukusuojan ja Herttoniemen urheilupuiston majan peruskorjausten suorittaminen, Etelä-Haagan urheilukentän ja Laajasalon lähiökentän suoja-aitojen rakentaminen, Kontulan lähiökentällä sijaitsevan tenniskentän asfaltoiminen ja aidan rakentaminen sekä Herttoniemen hypyrimäen huoltorakennuksen sähkölämmityksen ja valaistuksen sekä mäen valaistuksen rakentaminen.

¹⁾ Kokonaiskäyttöä.

Ulkoiluosasto

Henkilökunta. Kertomusvuoden päättyessä oli osaston palveluksessa 12 viranhaltijaa. Yksi virka oli avoinna. Työsuhteista henkilökuntaa oli eniten heinäkuussa eli 260 henkilöä ja vähiten joulukuussa eli 90 henkilöä.

Ulkoilualueet ja -puistot. Osaston hoidossa oli kertomusvuoden päättyessä yhteensä 13 ulkoilualuetta ja kahdeksan ulkoilupuistoa. Lautakunnan hallintoon siirrettiin vuoden aikana Karjakaiwon ulkoilualueeseen liitetty n. 6.9 ha:n suuruinen maa-alue ja Kaunissaaren ulkoilualueeseen liitetty n. 3.5 ha:n suuruinen Lilla Korpholmen sekä kokonaan uutena alueena 308.7 ha:n suuruinen Vaakkoin ulkoilualue Vihdissä. Lisäksi lautakunnan hallintoon ja urheiluosaston hoitoon siirrettiin Tervasaari penkereineen ja venesatama-alueineen.

Ulkoilualueiden yhteispinta-ala oli kertomusvuoden päättyessä 5 104 ha ja ulkoilupuistojen 210 ha eli osaston hoidossa oli virkistysalueita kaikkiaan 5 314 ha.

Eri ulkoilualueilla päivittäin suoritettuun kulkuneuvojen laskentaan sekä eräiden liikennöitsijöiden antamiin ilmoituksiin samoin kuin eräissä tapauksissa pistokokein suoritet-

tuun alueille saapuvien henkilöiden laskentaan perustuvat kävijämäärät olivat seuraavat:

	1971	1972
Elisaari	2 000	3 000
Karjakaivo	5 000	3 000
Kauhala	1 000	2 000
Kaunissaari	26 000	35 000
Luukkaa	230 000	375 000
Lähteelä	15 000	25 000
Nuuksionpää	15 000	18 000
Pirttimäki	35 000	43 000
Rastila	58 000	56 000
Salmi	55 000	67 000
Uutela	20 000	52 000

Ulkoilupuistoissa arvioitiin käyneen ulkoilijoita seuraavasti: Seurasaaressa n. 413 000, Mustikkamaalla n. 283 000 ja Pihlajasaressa n. 77 000 henkilöä. Vähälumisen ja lyhyen hiihtotalven takia jäivät erityisesti talviulkoilukohteina suosittujen alueiden kävijämäärät jonkin verran pienemmiksi kuin edellisinä runsaslumisina vuosina.

Salmen hiihtohissin käyttö voitiin lumen puutteen vuoksi aloittaa vasta helmikuun puolivälissä, minkä jälkeen aikuisten nousukertoja oli 57 217 ja lasten 81 995 eli yht. 139 212 kertaa.

Ulkoilualueilla, joilla suoritettiin laskentaa, kävi kertomusvuoden aikana yhteensä n. 1 630 000 henkilöä ja n. 245 000 moottoriajoneuvoa. Helsinkiläisille varatuilla telttailualueilla oli telttailukauden 15.5.—15.9. aikana päivittäin suoritetun laskennan mukaan yht. n. 51 000 telttää.

Kesämaja-alueet. Ulkoilupuistoissa oli vuositaitaisten telttailusopimusten perusteella viikonloppumajoja seuraavasti:

— yksityisten kanssa tehtyjen sopimusten perusteella	1 115	1 082
— yhteisöjen kanssa tehtyjen sopimusten perusteella	332	332
yhteensä	1 447	1 414

Saunojen käyttö. Eri ulkoilualueilla olevia saunoja käytettiin kertomusvuoden aikana seuraavasti:

	Kylpijöitä
Kaunissaari	1 241
Luukkaa	8 656
Nuuksionpää	2 309
Pirttimäki	4 475
Rastila	1 078
Salmi	3 483
	<hr/>
	Yhteensä 21 242

Rakennus- ja korjaustyöt. Ulkoiluosaston hoidossa olevilla alueilla suoritetuista uudisrakennus-, perusparannus- ja suuremmista korjaustöistä mainittakoon

- Elisaareissa työhuoneen rakentaminen ent. navettaan sekä navetan ja saunan kattaminen, kivipenkereen ja tien rakentaminen venevalkamaan Ramsjöundet'in, hiekkarannan teko ja itsepalvelusaunan pystyttäminen
- Kaunissaareissa aallonmurtajan suojaaminen ulkopuolelta jääteleiltä;
- Kivinokan käymälöiden peruskorjauksen loppuunsaattaminen, kioskin kunnostustyöt, teiden peruskorjauksen jatkaminen ja ns. Ponnistuksen kentän kunnostaminen;
- Luukkaalla istutustöiden suorittaminen keskustan lammikon ympäristössä, palaaneen saunan uusiminen, kesävesijohtotyön aloittaminen Luukin järven rantaan ja keskustan padon korjaustöiden aloittaminen;
- Lähteelän pienvenevalkaman ruoppaus, pysäköintialueen teko, huoltotien rakentaminen rantaan ja veneiden ylösvetoluisikan teko;
- Mustikkamaalla pukusuojan työn loppuunsaattaminen ja ympäristön tasaustyön aloittaminen, neljän tenniskentän ja koripallokentän teko, verkkoaidan teko sekä nurmikoiden ja teiden uusiminen;

40. Urheilu- ja ulkoiluvirasto

- Nuuksionpään rakennusten peruskunnostus, Kattilan uimarannan hiekoitus ja väliaikaisen pysäköintipaikan teko sekä vanhan kaatopaikan tasaus ja nurmetus;
- Pihlajasaassa sähkökaapelin tuonti saareen ja muuntajan rakentaminen, isännän asunnon sähköistämisen, kanavan ruoppaus Pikku-Pihlajasaassa, ravintolan ja kioskin korjaustöiden jatkaminen, kahden sadekatoksen rakentaminen sekä käärmeluodolla maantasaustöiden aloittaminen ja rakennusten kunnostus;
- Pirttimäessä ulkoilumajan vanhan osan peruskorjaustöiden aloittaminen;
- Rastilassa ulkoilumajan alakerroksen töiden jatkaminen, huoltorakennuksessa sosiaalitilojen korjaustöiden aloittaminen, isännän asunnon peruskorjaus sisätiloissa, leirintämökkien korjaustöiden sekä leirintäaluetöiden jatkaminen;
- Salmessa tulotien levennys ja istutustyöt, porakaivon vesisäiliön laajennustyöt, keskustan pääojan aukaisu, hiihtohissien ylävalvontakopin asennus sekä päärakennuksen purku ja maantasaus;
- Satamasaassa käymälöiden tarhojen korjaus sekä Malkasaassa keittokatoksen turvekaton uusiminen;
- Seurasaassa ravintolan viemäryön loppuunsaattaminen, maantäyttötöiden jatkaminen, etumiehen asunnon ja kahden kioskirakennuksen lämpöeristystyöt, lammin sillan uusiminen sekä tulosillan uusimistöiden aloittaminen;
- Tullisaassa uuden vastaanottorakennuksen rakentaminen leirintäalueelle ja sähkökäyttöisten porttien asentaminen, talvivesijohdon vetäminen isännän asuntoon, aitan, talouskellarin ja leipomotuvan kattojen uusiminen sekä leirintäalueen salaojitus ja rakennusten ulkomaa-lauksen suorittaminen;
- Uutelassa päärakennuksen vesikaton uusiminen osittain ja sisäkorjausten suorittaminen sekä ent. väenrakennuksen purkaminen ja kivijalan tasaaminen;
- Varsasaassa huoltoteiden rakentaminen jätteiden laivausta varten ja ns. jätelaiturin rakentaminen sekä
- Stadionin retkeilymajassa sisäkorjaustöiden suorittaminen eteishallissa ja seurusteluhuoneessa.

Venesatamat. Kertomusvuoden aikana jatkettiin rakennustöitä mm. Pajalahden, Lemislahden, Strömsinlahden ja Vartiokylänlahden venesatamissa ja suoritettiin Iso-Sarvaston venesatama-alueelle johtavan väylän ruoppaus. Urakoitsijalla rakennutettiin 10 uutta teräsbetonista venelaituriponttonia, joiden avulla lisättiin venepaikkojen määrää eri venesatamissa.

Kaupungin venepaikkoja vuokrattiin vuoden aikana ulkoiluosaston toimesta seuraavasti:

	Vuokrattu	Peräkiinnikkeiset paikat	Peräkiinnikkeet- tömät paikat	Yhteensä
— yksityisille		1 192	315	1 507
— veneyhteisöille		3 208	721	3 929
— venehuoltamoille		20	16	36
— poliisille		15	—	15
— rakennusvirastolle		—	16	16
		Yhteensä 4 435	1 068	5 503
vuokraamatta (yksit.)		38	89	127
		venepaikkoja yhteensä 4 473	1 157	5 630

Venepaikkojen määrän kehitys vuosina 1968—1972

	1968	1969	1970	1971	1972
Venepaikkoja	4 127	4 335	4 865	5 325	5 630

Kalastus ja merilinnustus sekä riistanhoito. Kaupungin vesillä kalastamiseen oikeuttavia pyydyslupia myytiin kertomusvuoden aikana yhteensä 6 284 (ed.v. 6 808). Nämä jakaantuivat eri pyydysten kesken seuraavasti:

Pyydys	Lupien määrä	
	1971	1972
— uistin	3 312	2 839
— verkko	2 566	2 527
— koukku	380	440
— pitkäsiima	345	258
— rysä	42	49
— katiska	162	171
— trooli	1	—
yhteensä	6 808	6 284

Kaupungin merialueelle istutettiin 6 400 kaksivuotista meritaimenta, 800 000 vasta kuoriutunutta hauenpoikasta ja 800 kesän vanhaa hauenpoikasta. Eri kalastuseurojen ja -yhteisöjen toimesta istutettiin lisäksi yhteensä 250 000 hauenpoikasta.

Vuokrasopimusten perusteella harjoitti yhdeksän helsinkiläistä metsästysseuraa merilinnustusta kaupungin ulkoalustoilla. Kaikkiaan ammuttiin n. 1 500 allia.

Kertomusvuoden aikana tarkastettiin 310 kalastajan ja merilinnustajan luvat. Joukko

luvattomia pyydyksiä takavarikoitiin, minkä lisäksi muutamilta henkilöiltä perittiin lunastusmaksuja luvattomasti asetetuista pyydyksistä. Kaksi henkilöä asetettiin syytteeseen luvattomasta metsästyksestä.

Fasaanien ja muiden lintujen ruokintaan käytettiin vuoden aikana rehua kaikkiaan 380 kg. Riistanruokintapaikkoja oli käytössä 14.

Matkailijapalvelu. Rastilan ja Tullisaaren leirintäalueilla kävi kertomusvuonna 13 532 suomalaista ja 26 695 ulkomaalaista leirintämatkailijaa eli matkailijoita oli kaikkiaan 40 227 henkeä. Ulkomaalaiset matkailijat olivat kotoisin 75 eri maasta.

Molemmilla leirintäalueilla tapahtuneita matkailijoiden yöpymisiä oli yhteensä 98 719, mikä oli 10.5% enemmän kuin edellisenä vuonna. Ulkomaalaisten matkailijoiden osalta lisäys oli 12.6% ja kotimaisten osalta 5.9%. Kaikista yöpymisistä oli ulkomaalaisten matkailijoiden osuus 69.7%. Ulkomaalaiset viipyivät Rastilassa keskimäärin 2.6 vrk ja Tullisaarella 2.5 vrk henkeä kohti. Kotimaisten leirintämatkailijoiden kohdalla vastaavat luvut olivat 2.2 vrk ja 2.3 vrk.

Leirintäalueilla tapahtuvien yöpymisten määrä on vuosina 1968—1972 kehittynyt seuraavasti:

	1968	1969	1970	1971	1972
Suomalaisia	18 154	16 563	22 648	28 285	29 947
Ulkomaalaisia	24 258	26 702	31 655	61 068	68 772
Yhteensä	42 412	43 265	54 303	89 353	98 719

Suomen Retkeilymajajärjestölle vuokratussa Stadionin retkeilymajassa yöpyi kertomusvuoden aikana 13 228 kotimaista ja

19 622 ulkomaalaista vierasta eli yhteensä oli 32 850 yöpymistä. Edellisenä vuonna vastaavat luvut olivat 12 398, 19 486 ja 31 884.

Virkistys- ja viihdytystoiminta. Lautakunnan toimesta myönnettiin 162 suuriperheille ja vähävaraiselle äidille sekä heidän 146 nuorimmalle lapselleen ilmainen 14 vuorokauden pituinen loma Lomaliiton, Virkamiesliiton, Svenska Semesterförbundetin ja Lasten Kesän lomakodeissa. Äitien lomapäiviä yht. 2 268 ja lasten 2 044 eli kaikkiaan 4 312 lomapäivää.

Kesäkuukausina järjestettiin kaupungin eri puistoissa yhteensä 105 ulkoilmakonserttia, joihin osallistui kuusi soittokuntaa ja 18 kuoroa. Kaupungissa toimiviin kesäteattereihin järjestettiin kolme vapaanäytäntöä. Kotiseutretkien kohteina olivat Suomenlinna, Kaivopuisto ja Särkän linnake sekä Vanhakaupunki ja Vartiokylän linnavuori. Juhannusaaton pidettiin tavanmukaiset kokonpolttamistilaisuudet Hietarannassa, Kaivopuiston rannassa ja Tervasaassa.

Tiedotus- ja julkaisutoiminta. Tiedotustoimintaa harjoitettiin entisin muodoin mm. julkisen sanan esitelmien, tiedotustilaisuuksien ja painettujen esitteiden avulla.

Eläintarhaosasto

Henkilökunta. Eläintarhaosaston henkilökuntaan kuului kertomusvuoden aikana yhdeksän viranhaltijaa ja 45 pysyvästi palkattua työntekijää. Tilapäisen henkilökunnan määrä oli korkeimmillaan 45 henkeä.

Toiminta. Eläintarhassa kävi kertomusvuoden aikana maksaneita kävijöitä seuraavasti:

	aikuisia	lapsia	yhteensä
Korkeasaaren lauttalla	280 051	115 648	395 699
Moottoriveneillä .	97 884	36 446	134 330
Yhteensä	377 935	152 094	530 029

Tämän lisäksi Korkeasaassa kävi huomattava määrä alle 4-vuotiaita lapsia, joiden lukumäärä ei esiinny tilastossa. Heidän osuu-

dekseen on arvioitu n. 15%. Lisäksi tilastosta puuttuvat talvella Korkeasaassa vierailleet, jotka tulivat jään yli Mustikkamaalta ilmaiseksi. Kertomusvuoden talvella kävi vieraita arviolta n. 35 000. Edelliseen toimintavuoteen verrattuna kasvoi kävijöiden määrä 69 809:llä.

Eläinkanta. Kertomusvuoden päättyessä Korkeasaaren eläinkanta käsitti n. 225 eri eläinlajia ja n. 1 400 eläinyksilöä. Uusista eläinhankinnoista mainittakoon kolme pikkupandaa, joista SOK lahjoitti kaksi, yksi aasiankultakissa, kaksi kiinanleopardia (vaihto Leipzigin eläintarhan kanssa), yksi lumileopardi (vaihto Chicagon eläintarhan kanssa), viisi valkohäntäpeuraa, kolme saiga-antilooppia, yksi paksusarvilamma, neljä töyh-töyhibistä, kuusi lumihanhea, neljä punakaulahanhea sekä neljä sepelhanhea ja kolme nummiriekkoa.

Kertomusvuoden aikana myytiin tai vaihdettiin uusiin eläimiin 68 nisäkstä ja 16 lintua.

Kertomusvuoden aikana syntyi Korkeasaassa 177 nisäkäs yksilöä ja 87 lintuyksilöä. Arvokkaimmat näistä olivat lumileopardit, joita syntyi seitsemän ja joista viisi jäi eloon. Erikoisin oli albinokarhu, joka syntyi tammiukuussa.

Kertomusvuonna kuoli joitakin vanhoja eläimiä ja muutamia eläimiä menetettiin sairauksien ja vammautumisien takia. Merkittävintä tappio koettiin siinä, että luonnosta eläintarhaan joutuneiden hirvenvasojen kasvatusta ei onnistunut.

Rakennustyöt ym. Kertomusvuoden aikana saatiin edellisenä vuonna aloitettu apinatalon peruskorjaus tehdyksi. Ulkotarhat jäivät määrärahojen niukkuuden vuoksi kunnostamatta. Tämän lisäksi tehtiin joitakin pienehköjä korjaustöitä omalla työvoimalla.

Kertomusvuoden alkupuolella saatiin maa- ja metsätalousministeriön toimilupapäätös, jota v:n 1971 eläinsuojelulaki edellyttää. Toimilupa on määräaikainen ja päättyy v:n 1976 lopussa. Luvan jatkaminen edellyttää eläin-

tarhassa varsin huomattavia saneerauksia sekä eläintiloissa että rehujen säilytys- ja käsittelytiloissa.

Menot ja tulot

Käyttömeno t olivat kokonaisuudessaan 11 705 861 mk, josta 1 488 004 mk tuli lautakunnan ja viraston, 5 092 621 mk urheiluosaston, 3 051 709 mk ulkoiluosaston ja 2 073 527 mk eläintarhaosaston osalle. Avustusten määrä oli 667 000 mk.

Muista menoista oli 4 361 803 mk kiinteistöjen hoitoa ja kunnossapitoa sekä 5 061 419

mk kiinteän käyttöomaisuuden korkoja ja poistoja.

Urheilutoimen uudisrakennustöihin käytettiin 2 932 444 mk, josta 1 354 840 mk urheilun, 1 223 230 mk ulkoilun ja 354 374 mk Korkeasaaren eläintarhan osalle.

Perusparannustöihin käytettiin 1 000 731 mk, josta 549 914 mk urheilun, 340 364 mk ulkoilun ja 110 453 mk Korkeasaaren eläintarhan osalle.

Tulot olivat kokonaisuudessaan 5 276 454 mk, josta urheilunohjauksesta 294 487 mk, urheilulaitoksista 3 238 976 mk, ulkoilusta 940 660 mk ja Korkeasaaren eläintarhasta 802 331 mk.